

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 14-го Октября — 1838 — Wilno. Piątek. 14-go Października.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 3-го Октября.
Высочайшая Грамота.

Нашему Генералъ-Лейтенанту, Начальнику 1-го Отдѣленія Черноморской прибрежной линіи, Раевскому 1-му.

Предводительствуя отрядомъ войскъ, дѣйствующихъ на восточномъ берегу Чернаго моря противу непріязненныхъ Намъ Горскихъ племенъ, вы вполне оправдали надежды и ожиданія Наши. Быстрое занятіе устья рѣкъ Туапсе и Шапсухо, исполненное съ совершеннымъ успѣхомъ и почти безъ потери съ Нашей стороны, свидѣлствуютъ объ отличныхъ вашихъ военныхъ дарованіяхъ и благоразумной распорядительности; а при оборонѣ судовъ, претерпѣвшихъ крушеніе близъ устья Туапсе, и спасенія ихъ экипажей, вы являли собою примѣръ отличной храбрости, непоколебимаго мужества и твердости. Столь же достохвальны попеченія ваши о благосостояніи вѣренныхъ вамъ войскъ, въ коихъ, при всѣхъ перенесенныхъ ими трудахъ, число больныхъ самое незначительное. Изъявляя вамъ, за столь полезное служеніе ваше, особенную Нашу признательность и благоволеніе, Мы, въ вѣщнее ознаменованіе оныхъ, Всемилостивѣйше жалуетъ васъ Кавалеромъ Императорскаго и Царскаго Ордена Нашего Бѣлаго Ордена, коего знаки присемъ препровождаемъ, прѣбываемъ Императорскою Нашею милостію къ вамъ благосклонны.

На подлинной Собственной Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Г. Веймарѣ.

28 Августа (9 Сентября) 1838.

(Рус. Ин.)

Супруга Генерала отъ Инфантеріи Графа Воронцова, Графиня Елисавета Ксаверьевна, Всемилостивѣйше пожалована 15 (27) Августа въ Штатсъ-Дамы къ Ея Императорскому Величеству, Государыни Императрицѣ. (С. В.)

— Въ городѣ Сызранѣ, Симбирской Губерніи, 13 минувшаго Сентября былъ пожаръ, коймъ при необыкновенно-сильномъ вѣтрѣ, въ продолженіи 12-ти часовъ, не смотря на всѣ усилія къ утушенію, принятыя мѣстной пожарной командою, военными чинами и жителями, истреблено 572 обывательскихъ дома, также нѣкоторыя особыя строенія и повреждена городская Церковь.

Государь Императоръ, по полученіи о семъ свѣдѣнія, Высочайше повелѣть соизволилъ въ пособіе пострадавшимъ отъ пожара жителямъ, сверхъ суммы 15,000 рублей, назначенной изъ вспомогательнаго капитала Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, выслать еще 37,000 рублей и раздать изъ оныхъ въ пособіе бѣднѣйшимъ жителямъ 25,000 рублей отъ имени Государя Императора, 5,000 рублей отъ имени Ея Императорскаго Величества и 7,000 рублей отъ имени Ихъ Императорскихъ Высочествъ Великихъ Князей и Великихъ Княженъ. Исполненіе сего поручено Флигель-Адъютанту Его Императорскаго Величества Полковнику Пашкову. (Снб. В.)

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Петербург, 3-го Паździernika.
Найвышшій Дипломат.

Нашему Генералъ-Поручнику, Начальнику 1-го Отдѣленія Черноморской линіи прибрежной Раевскому 1-му.

Доводякъ отрядомъ войскъ, дѣйствующихъ на восточномъ берегу моря Чернаго противу непріязненныхъ Намъ поколенъ Гóрали, въ zupełности исполнили надежды и ожиданія Наши. Сбытіе устья рѣкъ Туапсе и Шапсухо, выполненное зъ zupełнымъ skutkiem и прѣвие безъ straty зъ Нашей strony, świadczą о waszychъ odznaczających się talentachъ wojskowych i roztropnymъ rozrządzeniu; а w obronie okrętów, które poniosły rozbięcie się blisko ujęcia Tuapse, i uratowaniu ichъ ekipażów, dawaliście zъ siebie przykładъ odznaczającej się waleczności, niezachwianego męstwa i stateczności. Również jestъ chwalebną waszą pieczołowitość о dobrymъ byt powierzonychъ вамъ wojsk, w których, obokъ wszystkichъ poniesionychъ przezъ nie trudachъ, liczba chorychъ bardzo jestъ nieznacząca. Oświadczającъ вамъ, за такъ pożyteczną służbę waszą, szczególną Naszą wdzięczność i zadowolenie, dla тѣмъ lepszego ichъ oznamionowania, Najłaskawiej misnujemy wasъ Kawaleremъ Cesarского i Królewskiego Naszego Oрдена Białego, którego znaki przy тѣмъ załączając, zostajemy Cesarską Naszą łaską ku вамъ przychylni.

На аутентыку Власнѣйшую Его Cesarской Мошци рукою подписано:

Въ м. Веймарѣ.

28 Sierpnia (9 Września) 1838 r.

НИКОЛАЙ.
(R. In.)

Маѣлонка Генерала Piechoty Hrabiego Woronцова, Hrabina Elżbieta Ksawerówna, Najłaskawiej mianowana 15 (27) Sierpnia Damą Stanu Najjaśniejszej Cesarzowej Jej Mości. (G. S.)

— Въ мѣстѣ Syzranie, w Gubernii Simbirskiej, 13 przeszłego Września, byłъ pożar, w którym przy nadzwyczajnie mocnymъ wietrze, w przeciągu 12-tu godzin, pomimo wszystkichъ usiłowańъ do ugасzenia, przedsięwziętychъ przezъ miejscową komendę pożarną, wojskowych i mieszkańców, zgorzało 572 domów, tudzież niektóre osobne budowy i została uszkodzona Церковь miejska.

Cesarzъ Jego Mość, po otrzymaniu о тѣмъ wiadomości, Najwyżej rozkazać raczył na zapomogę mieszkańcom, którzy ucierpieli w tymъ pożarze, próczъ summy 15,000 rubli, przeznaczonej zъ kapitału zapomogowego Ministerjumъ Sprawъ Wewnętrznych, postać jeszcze 37,000 rubli i rozdać zъ nichъ na wsparcie uboższymъ mieszkańcomъ 25,000 rubli w imieniu Cesarza Jego Mości, 5,000 rubli w imieniu Cesarzowej Jej Mości i 7,000 rubli w imieniu Ichъ Cesarскихъ Wysokości Wielkichъ Xiążąt i Wielkichъ Xiężniczek. Wypełnienie tego poruczenia Skrzydłowemu Adъютантову Jego Cesarskiej Mości Półkownikowi Paszkowu.

— Въ слѣдствіе представленія Г. Попечителя Дерптскаго Учебнаго Округа, Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія разрѣшилъ учредить въ Г.Валкѣ Училище, въ которомъ ученики тамошнихъ ремесленниковъ могли бы въ Воскресные дни пріобрѣтать необходимыя для нихъ познанія въ Законѣ Божіемъ, чтеніи писемъ и Арифметикѣ.

Окончаніе циркулярнаго предписанія Г. Министра Финансовъ, относительно разрѣшенія нѣкоторыхъ частныхъ вопросовъ и обстоятельствъ, открывшихся по акцизу съ приготовленнаго табака.

16) По §§ 18 и 19. Въ случаѣ порчи табака, по какой либо чрезвычайной причинѣ, въ картузахъ, или другихъ помѣщеніяхъ съ бандеролями, на фабрикахъ, требующей перебивки табака, казенныя палаты, по освидѣтельствованіи испорченныхъ бандеролей мѣстною полиціею, совокупно съ тѣмъ, кому предоставленъ надзоръ, буде кто особо на то назначенъ, разрѣшаютъ, по просьбамъ фабрикантовъ, безплатную выдачу другихъ, такихъ же, бандеролей, для замѣны испорченныхъ, кои должно истреблять, и о каждомъ дозволеніи доносить мнѣ.

17) По § 20. Содержаніе сего § разумѣется собственно о табакѣ крошеномъ, тертомъ, въ руляхъ и каротахъ; сигары же могутъ быть продаваемы и иначе, какъ сказано въ примѣчаніи къ § 49.

18) По §§ 22 и 25. Само по себѣ разумѣется, что и помѣщики, имѣющіе въ своихъ селеніяхъ фабрики или заведенія для табака, могутъ, на основаніи примѣчанія къ § 25, продолжать содержаніе оныхъ, съ моего разрѣшенія и съ обязанностію сообразоваться съ положеніемъ, о непродажѣ приготовленнаго табака безъ бандеролей.

19) По § 24. Въ семъ § опредѣляется число однихъ лавекъ, безъ воспрещенія имѣть фабриканту и болѣе одного покоя для кладовой, въ томъ же домѣ, смотря по надобности.

20) По § 30. Изъ объясненія 8 явствуетъ, что въ табачныхъ лавочкахъ дозволяется продажа не только табаку въ натуральныхъ листьяхъ, но и тертаго и крошеного, подходящаго подъ бандероли въ 16, 12 и 8 коп. на фунтъ.

21) По § 34. Книги сіи, равно какъ и записки, не воспрещено вести на всякомъ мѣстномъ языкѣ, а Евреямъ, на основаніи положенія о нихъ.

22) По § 36. При входѣ для ревизіи, на фабрики и домашнія заведенія, наблюдать, чтобы не было производимо помѣщательства и напрасной остановки въ дѣйствіяхъ фабрики, или заведенія.

23) По § 45. Хотя бы въ одномъ и томъ же домѣ, или семействѣ, и больше одного человека, какъ то два или три, занимались домашнимъ приготовленіемъ табака для собственнаго употребленія; то такое обстоятельство, само по себѣ, не можетъ служить обвиненіемъ въ содержаніи тайнаго домашняго заведенія, лишь бы табакъ не былъ продаваемъ постороннимъ.

24) По § 50. Повѣрку вѣса табака должно относить къ выставленному на продажу въ лавкахъ и лавочкахъ, но не къ находящемуся внутри фабрикъ, домашнихъ заведеній и кладовыхъ.

25) Къ повѣркѣ вѣса всего количества табака, находящагося въ лавкѣ, или лавочкѣ, приступать не иначе, какъ только тогда, когда нѣкоторыя картузы и другія помѣщенія съ табакомъ, выбранныя наугадъ, окажутся невірными и дадутъ, за тѣмъ, справедливо подозрѣніе.

26) Какъ табакъ, въ натуральномъ его видѣ, чрезъ приготовленіе, то есть, крошеніе, треніе, дѣланіе сигаръ, рулей и каротъ, терлетъ значительную часть своего вѣса, такъ, что изъ известнаго количества натурального табака, выходитъ приготовленнаго гораздо менѣе, и въ различномъ размѣрѣ; то надзирающіе надъ табачнымъ промысломъ не должны входить на фабрикахъ и домашнихъ заведеніяхъ въ сравненіе количества натурального и приготовленнаго табака, а наблюдать только за исполненіемъ акцизныхъ правилъ по прочимъ предметамъ, въ положеніи объ акцизѣ означеннымъ.

27) По § 51. Какъ допускаемая на 8 и 10 3 разница въ вѣсѣ табака, въ картузахъ и другихъ помѣщеніяхъ, иногда можетъ превышать сію мѣру, по непредвидимымъ причинамъ; то въ такомъ случаѣ, предварительно рѣшенія о семъ дѣла, казенныя палаты обязаны мнѣ представлять поданныя оправданія фабриканта, или хозяина домашняго заведенія.

28) По § 56. Содержаніе сего §, касательно снабженія табака бандеролями, относится, по силѣ 2 пункта онаго, только къ находящемуся въ лавкахъ и лавочкахъ для продажи; но табакъ, содержимый въ кладовыхъ, можетъ быть и безъ оныхъ, до раскладки, или выноски въ лавку.

— Na skutek przedstawienia P. Kuratora Dorpackiego Okręgu Szkolnego, P. Minister Narodowego Oświecenia, dozwolił założyć w m. Walku Szkołę, w której uczniowie tamecznych rzemieślników, mogli w dni Niedzielne nabywać potrzebne dla nich nauki Religii, czytania, pisania i arytmetyki.

Dokończenie okolnego zalecenia P. Ministra Skarbu, względnie rozstrzygnięcia niektórych szczególnych zapytań i okoliczności, wynikłych z powodu akcyzy od przygotowanego tytoniu i tabaki.

16) Co do §§ 18 i 19. W razie psucia się tytoniu i tabaki, z jakiegokolwiek przyczyny niezwykłej, w kartuzach lub innych pakunkach z banderolami, w fabrykach, potrzebnego przewierzenia tytoniu lub tabaki, Izby Skarbowe, po zaświadczeniu zepsutych banderoli przez policją miejscową, łącznie z tym, кому powierzony jest nadzor, jeżeli kto osobno będzie do tego wyznaczony, dozwalają, na prośbę fabrykantów, bezpłatne wydanie innych, takichże banderoli, na zamienną zepsutych, które należy niszczyć, i o każdym dozwoleniu mają mi donosić.

17) Co do § 20. Brzmienie tego § rozumie się właściwie o tytoniu krążanym, tartym, w rollach i karotach; a cygary mogą być i inaczej sprzedawane, jak powiedziano w uwadze do § 49.

18) Co do §§ 22 i 25. Samo z siebie wypada, że i obywatele, mający w swoich wioskach fabryki lub zakłady tabaczne, mogą na osnowie uwagi do § 25, dalej je utrzymywać, za mojem dozwoleniem i z obowiązkiem stosowania się do ustawy, o nieprzedawaniu przygotowanego tytoniu i tabaki bez banderoli.

19) Co do § 26. W § tym oznacza się liczba samych kram, bez zabronienia fabrykantowi mieć i więcej, jak jeden pokój do składu, w tymże domu, podług potrzeby.

20) Co do § 30. Z 8-go objaśnienia okazuje się, iż w kramkach tabacznym dozwala się sprzedaż nie tylko tytoniu w liściach naturalnych, ale tartego i krążanego, ulegającego banderolom 16, 12 i 8 kopiejek od funta.

21) Co do § 34. Księgi te, równie jak i zapisy, niewzbroniono prowadzić we wszelkim języku miejscowym, a żydom, na osnowie ustawy o nich.

22) Co do § 36. Wchodząc dla rewizji do fabryk i domowych zaprowadzeń tabacznym, przestrzegać, ażeby nie czynić zamieszania i próżnego mitrżenia w działaniach fabryki lub zaprowadzenia.

23) Co do § 45. Chociażby w jednym i tymże domu, albo rodzinie, i więcej nad jedną osobę, jakoto: dwie lub trzy, zajmowały się domowym przygotowaniem tytoniu albo tabaki dla własnego użycia; tedy okoliczność ta, sama z siebie, nie może służyć do обвинienia o tajemne utrzymywanie zaprowadzenia domowego, byleby tylko tytuń lub tabaka nie były sprzedawane ustronnym.

24) Co do § 50. Sprawdzenie wagi tytoniu należy odnosić do trzymanego na sprzedaż w kramach i kramkach, nie zaś do znajdującego się wewnątrz fabryk, zaprowadzeń domowych i składów.

25) Do sprawdzenia wagi całej ilości tytoniu lub tabaki, znajdujących się w kramie lub kramce, przystępować nie inaczej, jak tylko wówczas, kiedy niektóre kartuzy i inne pakunki z tytoniem, wybrane bez wyboru, okazały się nieprawdziwymi, i dadzą przez to słuszne podejrzenie.

26) Ponieważ tytuń, w naturalnym swoim kształcie, przez przygotowanie, to jest: krążanie, tarcie, robienie cygarów, roll i karotów, traci znaczną część swej wagi, tak, że z pewnej ilości tytoniu naturalnego, wychodzi przygotowanego daleko mniej, i w różnym rozmiarze; przeto dozierający przemysłu tabacznego nie powinni w fabrykach i zaprowadzeniach domowych czynić porównania ilości, przygotowanego z naturalnym tytoniem, ale tylko przestrzegać około wypełnienia prawideł akcyzy, co do przedmiotów innych, w ustawie o akcyzie opisanych.

27) Co do § 51. Ponieważ dozwolona na 8 i 10 3 różnica w wadze tytoniu, w kartuzach i innych pakunkach, może niekiedy przewyższać tę miarę, dla przyczyni nieprzewidzianych; przeto w takim razie, przed rozstrzygnięciem dzieła o tém, Izby Skarbowe obowiązane są przedstawić mi podane usprawiedliwienie się fabrykanta, albo właściciela domowego zaprowadzenia tabacznego.

28) Co do § 56. Brzmienie tego §, względnie opatrzenia tytoniu i tabaki w banderole, na mocy 2-go jego punktu, odnosi się tylko do znajdującego się w kramkach dla sprzedaży; ale tytuń lub tabaka, utrzymywane w składach, może być i bez nich, do czasu rozsyłania, albo przeniesienia do kramy.

Всѣми вышеизложенными разрѣшеніями Казенная Палата имѣеть руководствоваться во встрѣчающихся случаяхъ, и для отвращенія недоразумѣній, отъ неизвѣстности оныхъ, дать знать городскимъ полиціямъ—для объявленія табачнымъ промышленникамъ, и земскимъ—для объявленія въ селеніяхъ; почему и прилагаются печатные экземпляры сего циркуляра, и особо экземпляры извлеченія изъ тѣхъ пунктовъ, кои наиболее касаются разводителей табака, для разсылки оныхъ Гг. Предводителямъ Дворянства и въ казенныя волости; значительнѣйшимъ же изъ фабрикантовъ и продавцевъ раздавать экземпляры полнаго циркуляра; вообще же посредствомъ чиновниковъ по особымъ порученіямъ и другими способами, всемерно содѣйствовать, чтобы разводенію табака и промыслу онымъ, не было затрудненія отъ какихъ либо недоразумѣній.

Если и за сими Палата найдетъ нужнымъ имѣть какія либо другія разрѣшенія, то объ оныхъ должна представить одновременно, но не иначе, какъ по вопросамъ и случаямъ, кои дѣйствительно требуютъ особаго разрѣшенія, чтобы излишними сомнѣніями, или предположеніями о мѣрахъ не нужной строгости, не затруднять хода дѣла или же самихъ промышленниковъ.

Подлинное подписалъ: *Министръ Финансовъ, Генералъ отъ Инфантеріи, Графъ Канкринъ.*

Скрѣпилъ: *Управляющій Департаментомъ, Я. Дружининъ. (Кол. Газ.)*

Неизвѣстный благотворитель изъ уроженцевъ Олонецкой губерніи, желая учредить постоянное призрѣніе для людей бѣдныхъ и престарѣлыхъ на мѣстѣ родины его, пожертвовалъ, въ 1836 году Капиталь въ 50,000 рублей, для раздачи изъ получаемыхъ съ онаго процентовъ денежныхъ пособій жителямъ Г. Олонца, нуждающимся въ пропитаніи а въ 1837 году, внесъ съ собою цѣлю такой же капиталъ въ пользу жителей Петро-заводска. Въ нынѣшнемъ году, онъ вновь сдѣлалъ привошевіе 50,000 рублей бѣдныхъ жителей Повянецкаго Уѣзда, особенно некоторыхъ отдаленныхъ селеній онаго, гдѣ, по бесплодности почвы, суровости климата и невѣрною промысловъ, наиболее ошутителей недостатокъ въ способахъ къ снисканію пропитанія. По доведеніи о селѣ до свѣдѣнія Государя Императора, Его Императорское Величество, въ слѣдствіе положенія Комитета Гг. Министровъ, пріема съ удовольствіемъ пожертвованія поманутаго благотворителя въ пользу бѣдныхъ Олонецкой губерніи, Высочайше повелѣть соизволилъ объявить ему за оныя особенное Монаршее благоволеніе, посредствомъ опубликованія въ Сенатскихъ Вѣдомостяхъ.

— 3-го числа сего мѣсяца, къ общему прискорбію, скончался здѣсь Докторъ Медицины и Хирургіи, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ и Кавалеръ Илья Ивановичъ *Энегольмъ*, на 75-мъ году отъ рожденія. Онъ былъ первый врачъ, промовированный въ Доктора Медицинской Коллегіи въ царствованіе блаженной памяти *Екатерины Великой*.

Севастополь, 5-го Сентября.

2 Сентября, въ 5-мъ часу по полудни, прибылъ сюда, Французскій посолъ при Императорско-Россійскомъ дворѣ, Г. Баронъ *де Барантъ*. На Графской пристани ожидали посла Генералы, Штабъ-Офицеры, почетный караулъ и рота солдатъ съ знаменемъ и музыкою; по стѣпаніи Барону де Баранту чести, провели его въ Екатерининскій дворець, нарочито для него приготовленный, гдѣ пробылъ онъ нѣсколько минутъ и отправился оттуда осматривать доки. На другой день, 3-го Сентября, объѣхавъ и осмотрѣвъ городъ Севастополь посолъ прибылъ къ 11-ти часамъ, въ адмиралтейство, гдѣ приготовленъ былъ къ спуску 12-ти пушечный бригъ *Аргонавтъ* и одна боть, которые и спущены весьма удачно, въ присутствіи посла и г. Генерала отъ Инфантеріи Генералъ-Адъютанта *Рота*, прибывшаго въ Севастополь по Высочайшему Повелѣнію для осмотра войскъ, находящихся на работахъ и расположенныхъ по близости города. Въ тотъ же день, въ 2 часа по полудни, происходила осмотръ всего корпуса, въ присутствіи посла и многихъ особъ обоаго пола на томъ самомъ мѣстѣ, гдѣ за годъ предъ симъ произведенъ былъ Государемъ Императоромъ Высочайшій смотръ этаго же корпуса. (О.Г.Ц.П.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 12-го Октября.

Ея Величество Государыня Императрица Всероссийская изволила препроводить въ дѣшнюю дирекцію благотворительнаго общества, посредствомъ Статскаго Совѣтника *Шамбо*, 1,000 червонцевъ, для раздачи бѣднымъ.

Podług wszystkich wyżej opisanych rozstrzygnięć Izby Skarbowe mają postępować w napotykanym zdarzeniach, i dla zapobieżenia niewyrozumień, z przyczyny niewiadomości o nich, dadz wiedzieć policyom miejskim—dla objaśnienia przemysłnikom tabacznym, i ziemskim—dla ogłoszenia we wsiach; dla czego też załączają się drukowane exemplarze tego okolnika, i osobne exemplarze wyjątkow z tych punktow, które się najwięcej odnoszą do zajmujących się uprawą tytoniu dla ich rozestania PP. Marszałkom Dworzanstwa i do włóści skarbowych; znaczniejszym zaś z fabrykantom i przedającym rozdawać exemplarze całego okolnika; w ogólności zaś za pośrednictwem urzędników do szczególnych poleceń i innymi sposobami, wszystkimi środkami dopomagać, ażeby uprawie tytoniu i przemysłu nim, nie było utrudnienia z powodu jakichkolwiek niewyrozumień.

Jeżeli i potem Izba Skarbowa znajdzie potrzebnem jakichkolwiek innych rozstrzygnięć, tedy o nich powinna przedstawić wcześniej, ale nie inaczej, jak w zapytaniach i zdarzeniach, które rzeczywiście potrzebują osobnego rozstrzygnięcia, ażeby zbyt czynnymi powątpiewaniami, albo projektami o środkach niepotrzebnej surowości, nientrudniać toku rzeczy albo też samych przemysłników.

Autentyk podpisał: *Minister Skarbu, Jenerał-Piechoty, Hrabia Kankryn.*

Stwierdził: *Zarządzający Departamentem J. Drużynin. (G. R.)*

Niewiadomy dobroczyńca, rodem z Gubernii Ołoneckiej, powziąwszy zamiar obmyślić staty fundusz dla wspierania ludzi biednych i nachylonych wiekiem w rodzinem swém mieście, złożył w roku 1836 sumę 50,000 rubli, dla udzielania z procentów od niej pieniężnego wsparcia mieszkańcom miasta Ołoneca, pozbawionym środków utrzymania się; w roku zaś 1837 wniósł na powyższy cel taką samą sumę dla mieszkańców miasta Petrozawodska. W roku bieżącym ofiarował znowu sumę 50 tysięcy rubli dla ubogich mieszkańców powiatu Powienieckiego, a w szczególności niektórych oddalonych wiosek, gdzie z przyczyny nieurodzajności gruntow, ostrości klimatu i braku przemysłu, najwięcej czuć się daje niedostatek sposobow wyżywienia. Po doniesieniu o tém NAJJAŚNIEJszemu PANU, Jego Cesarska Mość, po nastętej decyzji Komitetu Ministrów, przyjmując z ukontentowaniem ofiary, uczynione przez niewiadomą dobroczynną osobę na rzecz biednych mieszkańców Gubernii Ołoneckiej, Najwyżej polecił raczyć, oświadczyć jej za te ofiary szczególne Monarsze zadowolenie, przez ogłoszenie w gazecie Senackiej.

— W dniu 3-m b. m., zakończył tu, z żalem powszechnym, życie Doktor Medycyny i Chirurgii, Rzeczywisty Radzca Stanu i Kawaler *Eneholm*, przeżywszy lat 75. Był to pierwszy medyk, który otrzymał stopień Doktora Medycyny za panowania wiekopomnej pamięci *KATARZYNY WIELKIEJ*.

Sewastopol, 5-go Września.

Dnia 2 b. m., o godzinie 5-ej z południa, przybył tu Posel Francuzki przy Dworze Cesarsko-Rossyjskim, Baron *de Barante*. W porcie oczekiwali na niego Jenerałowie, Oficerowie, straż honorowa i kompania żołnierzy ze sztandarem i muzyką; a po oddaniu należnych honorów, przeprowadzili go do *Ekaterynskiego pałacu*, umyślnie dla niego przygotowanego. Wypocząwszy chwil kilka, Posel udał się dla oglądania przystani. Naza jutro, to jest: dnia 3-go Września, po objechaniu i obejrzeniu Sewastopola, Posel przybył o godzinie 11-ej zrana do admiralicyi, gdzie dwunasto-działowy bryg *Argonauta* i jeden bat, spuszczone na morze nader pomyslnie, w obecności Posła, tudzież Jenerała *Piechoty*, Jenerała-Adjutanta *Rotha*, przybyłego do Sewastopola, w skutek rozkazu Jego Cesarskiej Mości, dla odbycia przeglądu wojsk, będących na robotach i rozłożonych w poblizkości miasta. Tegoż samego dnia o godzinie 2-ej z południa, nastąpił przegląd całego Korpusu, w obecności Posła i mnóstwa osób płci obojej, na tém miejscu, na którym przed rokiem tenże sam Korpus miał zaszczyt występować przed Jego Cesarską Mością. (G.R.K.P.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

П р у с с і я.

Berlin, 12 Października.

NAJJAŚNIEjsza CESARZOWA JEJ Mość Rossyjska raczyła przestać przez Radzcę Stanu *Chambeau*, tutejszej dyrekcyi ubogich 1,000 dukatów, dla rozdania pomiędzy biednych.

— Сегодня выехалъ въ С. Петербургъ чрезвычайный посланникъ и полномочный министр нашего двора въ С. Петербургѣ, г. *Либерманъ*.

— Король пожаловалъ орденъ Краснаго-орла третьей степени, чиновнику министерства иностранныхъ дѣлъ, Камеръюнкеру Императорско-Россійскаго Двора Гр. Михаилу *Хрептовичу*. (О.Г.Ц.П.)

А В С Т Р І Я.

Вѣна, 3-го Октября.

Императорскій интернунцій (посланникъ) при Оттоманской Портѣ, Баронъ Штурмеръ, отправился сегодня изъ Вѣны на пароходъ, которой ходитъ по Дунаю.

— Изъ Александрии пишутъ, что Мегмедъ-Али отвѣчалъ консуламъ Европейскихъ державъ, на представленія ихъ о намѣреніяхъ его, клонящихся къ объявленію себя независимымъ отъ Порты; что онъ ничего не требуетъ несомнѣннаго съ выгодами Европы и что бы могло поколебать миръ на Востоку; но имѣя уже 70 лѣтъ отъ роду, онъ хотѣлъ бы предъ смертію обезпечить будущаость своего семейства и усыновленныхъ имъ дѣтей. Онъ требуетъ наследственной власти и надѣется, что требованіе его будетъ удовлетворено. Если желанія его будутъ исполнены, онъ не начнетъ непріятельскихъ дѣйствій противъ Порты, что доказываетъ преднамѣренная поѣздка его въ Сенаръ. Онъ не хочетъ однакоже, чтобы воля его была стѣснена дальнѣйшимъ отлагательствомъ, и если не достигнетъ цѣли своей добровольною сдѣлкою и не получитъ въ томъ увѣренія могущественныхъ державъ, то предприметъ мѣры, которыя признаетъ соответственными для исполненія своихъ намѣреній. Тогда, съ оружіемъ въ рукахъ, будетъ онъ сражаться, но уже не за права наследственной власти, а за безусловную независимость.

Венеція, 28-го Сентября.

Въ здѣшней газетѣ отъ 26 с. м. помѣщено подробное описаніе торжественнаго обряда бывшаго, по случаю перенесенія въ сокровищницу церкви Св. Марка Императорскихъ скипетра и державы. Два Императорскихъ комиссара ѣздили въ Миланъ для привезенія сихъ императорскихъ регалій. Какъ скоро колокольный звонъ извѣстилъ о приближеніи ихъ къ городу, всѣ жители собрались къ большому каналу, чрезъ который переправлялись комиссары. Когда они прибыли къ Пиацетъ, Императорскія регаліи приняла двое городскихъ чиновниковъ, отнесли оныя въ церковь Св. Марка и положили на табуретъ при алтарѣ. Кардиналь - Патріархъ произнесъ соответственную обстоятельству рѣчь; послѣ чего регаліи отнесены въ сокровищницу. (О.Г.Ц.П.)

Ф Р А Н Ц І Я.

Парижъ, 4-го Октября.

Ахметъ-Фети-Паша, Турецкій посланникъ при здѣшнемъ дворѣ, прибылъ сюда на сихъ дняхъ изъ Лондона. Въ свитѣ его находятся: Сами-Эффендй, первый секретарь посольства; Аракаль, переводчикъ, и Бекри-Бей, Полковникъ Турецкихъ инженеровъ. Посланникъ имѣетъ порученіе возложить знаки ордена *Нишамъ-Ифтигаръ*: на Ген. Гвѣлмино, бывшаго посланникомъ въ Константинополь, Г. Десажа, начальника политическаго департамента Министерства Иностранныхъ дѣлъ, бывшаго повѣреннымъ въ дѣлахъ при Оттоманской Портѣ; Барона Варенна, Французскаго Министра-Резидента въ Гамбургѣ; Г. Жоберъ, члена Института и Г. Дегранжа, бывшаго переводчика посольства въ Константинополь.

— Возвышеніе цѣны хлѣба, сдѣлало неблагоприятное впечатлѣніе на рабочій народъ. Можно съ достовѣрностію полагать, что дороговизна хлѣба еще увеличится въ другой половинѣ сего мѣсяца, что можетъ еще болѣе раздражить народъ. Голода, впрочемъ, ожидать нельзя, ибо въ цѣлой Франціи урожаи хороши, а настоящій недостатокъ должно приписать вліянію заграничныхъ торговыхъ спекуляцій. Земледѣліе оказало во Франціи значительные успѣхи. Въ 1815 году сборъ хлѣба едва былъ достаточенъ на прокормленіе 29 милліоновъ мѣстнаго населенія; нынѣ достаетъ во Франціи своего хлѣба на прокормленіе 33 мил. жителей и на 20,000,000 фр. вывозится за границу.

6-го Октября.

Легитимистскій журналъ *l'Europe* сообщилъ письмо изъ Медиолана, посредствомъ котораго, о предположенномъ уже нѣсколько прежде планѣ со стороны Австрійскаго Правительства, старается дать болѣе обширнѣйшее свѣдѣніе, чтобы ознакомить съ нимъ Италіянскія страны и расположить ихъ къ такому плану. Это планъ заключенія прежде таможеннаго союза, а въ послѣдствіи политическаго

— Dzisiaj wyjechał do Petersburga nasz nadzwyczajny Poseł i Minister pełnomocny przy dworze Petersburskim, P. *Liebermann*.

— Król ozdobił orderem Orła-Czerwonego trzeciej klasy, Cesarско-Rossyjskiego Kmerjunkra i Urzędnika w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Hr. Michała *Chreptowicza*. (G.R.K.P.)

A U S T R Y A.

Wiedeń, 3-go Października.

Internuncyusz (poseł) Cesarски przy Wysokiej-Portcie, Baron Stürmer, wypłynął dziś z Wiednia, nastatku parowym, żeglującym po Dunaju.

— Donoszą z Alexandryi, że Mehmed-Ali oświadczył konsulom Wielkich Mocarstw europejskich, na ich przedłożenia względem jego zamiarów, ogłoszenia swej niezależności od Porty, że nic nie żąda, co by się miało sprzeciwiać interesom Europy i narażać mogło na szwank pokój na Wschodzie; atoli licząc lat 70 wieku, pragnie przed zgonem widzieć zabezpieczony los swej rodziny i przybranych dzieci. Żąda dziedzicznego następstwa i spodziewa się pomyślnego załatwienia tego żądania; jeżeli zaś to otrzyma, nie przedsięwzięnie żadnych kroków nieprzyjacielskich przeciw Portcie, jak to oczywiście wykazuje zamierzona przez niego podróż do Senaaru. Nie chce jednak mieć rąk związanych i wystawiać los swej rodziny przez dalszą odwłokę. Jeżeli tedy nie osiągnie celu przez ugody dobrowolne i nie uzyska zapewnienia ze strony Wielkich Mocarstw, chwyci się środków, jakie się będą mu zdawały za najskuteczniejsze do przywiedzenia swoich zamiarów do skutku. Z orężem w ręku walczyć będzie, nie o zapewnienie dziedzicznego następstwa, lecz o całkowitą niezawisłość.

Wenecya, 28-go Września.

Tutejsza gazeta z dnia 26 b. m., daje opis odbyteju roczystości, przy złożeniu Berła i Jabłka Cesarskiego w skarbcu kościoła Św. Marka. Dwaj Cesarscy Komisarze udali się do Medyolanu, dla przewiezienia tych znaków godności Cesarskiej; jak tylko dzwony miasta ogłosiły zbliżenie się ich z powrotem do Wenecyi, cała ludność ndała się aż do wielkiego kanału, przez który przybywali Komisarze. Za przyплыніем do Piazzetta, znaki Cesarские odebrane zostały przez dwóch urzędników miejskich, wniesione do kościoła Św. Marka i złożone przy ołtarzu na taborecie. Kardynał Patriarcha miał stosowną do okoliczności przemowę; po ożem odniesione zostały do skarbcu. (G.R.P.K.)

F R A N C Y J A.

Paryż, dnia 4 Października.

Achmet-Fethi-Basza, Poseł Turecki przy tutejszym dworze, przybył tu przed kilku dniami z Londynu. W jego orszaku znajduje się: Sami-Effendi, pierwszy Sekretarz Poselstwa, P. Arakal, tłumacz i Bekir-Bey, Półkownik Inżynierów Tureckich. Poseł ma zlecenie od swego Monarchy wręczyć ozdoby orderu *Niszam-Istihar*: Jenerałowi Guilleminot, byłemu Posłowi francuzkiemu w Stambule; P. Desages, naczelnikowi wydziału politycznego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a dawniej Sprawującemu interessa przy Portcie Otomańskiej; Baronowi Varenne, francuzkiemu Ministrowi Rezydentowi w Hamburgu; P. Jaubert, Członkowi Instytutu, i P. Desgranges, byłemu tłumaczowi poselstwa w Stambule.

— Podniesione ceny chleba zrobiły nieprzyjemne wrażenie na klasie pracującej, które tém więcej się wzmoże, iż można z pewnością sądzić, że od drugiej połowy b. m. jeszcze wyższe ceny nastąpią. Jednak nie można się obawiać głodu: bo urodzaje w całej Francyi są bardzo dobre, a brak terazniejszy, należy przypisać rozmasitym wpływom spekulacyjnym za granicą. Rolnictwo we Francyi znaczne uczyniło postępy: bo kiedy w roku 1815 zbierano tyle tylko zboża, że ledwie można było wyżywić ludność, z 29-ciu milionów złożoną, dziś wystarcza dla 33 milionów i jeszcze wywożą z kraju za 20,000,000 franków.

Dnia 6.

Dziennik legitymistyczny, *l'Europe*, umieścił list z Medyolanu, przez który, o powziętym już nieco dawniej planie ze strony Rządu Austriackiego, stara się dać nieco obszerniejszą wiadomość, dla obeznania z nim krajów Włoskich i zjednania dlań przychylności. Jestto plan zawarcia naprzód związku celownego, a następnie związku politycznego, pod powagą Austrii i jej supremacją zupełnie na wzór związ-

подъ покровомъ и предводительствомъ Австрій, совершенно по подобію Германскаго союза. По донесеніямъ упомянутой газеты, Князь Меттернихъ во время теперешняго своего проезда чрезъ Италію, собиравъ мысль эту Италианскимъ Князьямъ. Сардинія и Неаполь имѣли бы въ этомъ союзѣ каждый по 5 голосовъ, Папа 3, Тоскана, Парма и Лука по 1, Королевство Ломбардо-Венеціанское (или Австрія) 7 голосовъ. Союзное войско, состоялобы изъ 136,000 чел. во время мира и было бы удвоено въ случаѣ войны. Слышно, что только въ Сардиніи и въ Неаполѣ проектъ сей встрѣтитъ затрудненія, но надѣются устранить таковыя, и недалеко какъ чрезъ нѣсколько мѣсяцевъ дѣло придетъ въ исполненіе. (С. Г.)

— Многие полагаютъ, что Швейцарскія дѣла совершенно уже окончены, по той причинѣ, что въ *Journal des Debats* пишутъ, что Французское правительство удовольствовалося добровольнымъ отъѣздомъ Пранца Людвига; однако же войска отправленныя на границы, не получили предписаній о возвращеніи, и многіе полки продолжаютъ выступать къ границамъ. Сверхъ того, многіе удивляются, что правительство не обнаружитъ подробностей совѣщаній союзнаго сейма.

8-го Октября.

Въ министерскихъ журналахъ пишутъ, что Египетскій Вице-Король принялъ трактатъ, заключенный съ Турціею.

— Говорятъ, что редакция газ. *Messenger* получила чрезвычайнымъ путемъ извѣстіе о выѣздѣ Людвига Бонапарте изъ Швейцаріи.

— Англійскій пароходный фрегатъ *Rhadamant*, стоявшій на якорѣ близъ Мальты 21 Сентября везъ нужныя депеши къ своему правительству отъ Адмирала Стопфорда. Когда фрегатъ сей былъ въ открытомъ морѣ, 17 Сентября, близъ острова Сціо, видны были тамъ Англійскій и Турецкій флоты, состоящіе вмѣстѣ изъ 30 военныхъ судовъ разной величины. Капудан-паша былъ уже въ Сціо, когда пришелъ Англійскій флотъ. Оба флота салютовали одинъ другому выстрѣлами изъ орудій. Англійскій Капитанъ корабля *Vanguard*, получалъ позволеніе осмотрѣть Турецкій Адмиральскій корабль а равно и одинъ изъ Турецкихъ начальниковъ вѣдиль на Англійскій корабль. Во время пребыванія тамъ обѣихъ флотовъ, на островѣ продолжались празднества. (О. Г. Ц. П.)

А Н Г Л И Я.

Лондонъ. 2-го Октября.

Со времени отъѣзда Короля и Королевы Бельгійскихъ, въ Виндзоръ воцарилась глубокая тишина. Лордъ Мельбурнъ живетъ тамъ почти безвыѣздно. Говорятъ, что Королевы Викторіи нравится его общество, и что Министръ сей вмѣстѣ на Е. В. большое вліяніе. Утверждаютъ также, что Лордъ Мельбурнъ, исполняя желаніе Герцогини Кентской и Бельгійскаго Короля, убедилъ Королеву согласиться на вступленіе въ бракъ съ старшимъ сыномъ Герцога Саксенъ-Кобургскаго, племянникомъ Короля Леопольда, съ сею цѣлію приѣзжавшаго въ Англію. Говорятъ, что на слѣдующемъ засѣданіи Парламента будетъ внесено посланіе Королевы о принятіи Ея Величествомъ по сему намѣренію. Въ журналы опровергають теперь разсѣянные прежде слухи, будтобы Герцогъ Немурскій искалъ руки Королевы.

— Султанъ прислалъ въ подарокъ Королевы Викторіи драгоценное ожерелье, украшенное брилліантами, рубинами и изумрудами, которое цѣнить въ 12,000 фунт. стер. На фермуарѣ изображенъ вензель Султана прекрасными брилліантами. Министръ Иностранныхъ Дѣлъ, Лордъ Пальмерстонъ, получалъ отъ Султана орденъ *Нишанъ-Ифтигаръ*.

5-го Октября.

Королева посѣтила вдовствующую Королеву, которая 2 с. м. выѣхала со свитою изъ Мальбороугауза въ Портсмутъ, откуда отправится на корабль *Hastings* въ Гибралтаръ.

— Императорско-Россійскій Посланникъ Графъ Поццо-ди-Борго, давалъ на дняхъ большой прощальный обѣдъ для Англійскаго Посланника при С. Петербургскомъ Дворѣ, Маркиза Кланрикарда, и всего дипломатическаго корпуса, за исключеніемъ посланниковъ Испанскаго и Португальскаго.

— Австрійскій посланникъ при здѣшнемъ дворѣ, Князь Эстергази, выѣхалъ третьяго дня съ сыномъ своимъ въ Вѣну, гдѣ пробудетъ до Апрѣля мѣсяца.

— Въ придворной газетѣ извѣщаются о назначеніи Г. Джона Мильбанка, бывшаго до сего времени секретаремъ Англійскаго посольства въ С. Петербургѣ, секретаремъ посольства въ Вѣнѣ; Г. Бульвера, бывшаго секретаремъ посольства въ Константинополѣ, секретаремъ посольства въ С. Петербургѣ; Г. Карла Бенкгада, секретаря посольства въ Вашингтонѣ, секретаремъ посольства въ Константинополѣ, а Г.

ку Ниemieckiego. Podług wspomnianej gazety, Xiążę Metternich, w przejeździe swym terażniejszym przez Włochy, udzielił tę myśl Xiążętom Włoskim. Sardynia i Neapol, miałyby w tym związku, każdy kraj po 5 głosów, Papież 3, Toskania, Parma i Lunka po 1, Królestwo Lombardzko-Weneckie (czyli Austria) 7 głosów. Wojsko związkowe, wynosiłoby 136,000 ludzi w czasie pokoju, a dwa razy tyle na przypadek wojny. Słychać, że tylko w Sardynii i Neapolu napotyka jeszcze ten projekt trudności, ale jest nadzieja, że będą usunięte; i najdalej za kilka miesięcy rzecz do skutku przyjdzie.

— Viele osób sądziło, że sprawa Szwajcarska jest już zupełnie załatwioną, z powodu umieszczonego w *Journal des Débats* artykułu, iż Rząd francuzki jest całkowiec zadowolony z dobrowolnego odjazdu Xięcia Ludwika; rzecz się jednak ma inaczej; bo dotychczas niewydano odwrótnych rozkazów wojskom, na granice postanym, i z całej Francyi udają się rozmaite półki ku granicom. Prócz tego zadziwia wszystkich, że Rząd nie ogłasza żadnych szczegółów o naradach sejmu związkowego.

Dnia 8-go.

Dzienniki Ministeryalne głoszą, że Vice-Król Egiptu przyjął traktat handlowy, zawarty z Turcyą.

— *Messenger* miał otrzymać wiadomość, drogą nadzwyczajną, o wyjeździe z Szwajcaryi Ludwika Bonapartego.

— Fregata parowa angielska, *Rhadamant*, która zarzuciła kotwicę przy Malcie, 21 Września, wiozła pilne depesze do swego Rządu od Admirala Stopforda. Gdy się znajdowała na wysokości morza, 17 Września, przy Scio, widziano tam floty, angielską i turecką, liczące obie 30 wojennych okrętów rozmaitej wielkości. Kapudan-Basza był już w Scio, kiedy nadpłynęła angielska flota. Obie floty pozdrowiły się wystrzałami. Kapitan angielski okrętu *Vanguard* otrzymał pozwolenie odwiedzenia tureckiego okrętu admirałskiego; również jeden z tureckich dowódców udał się na okręt angielski. W czasie pobytu obu flot, biesiady odbywały się bez przerwy na pomienionej wyspie. (G. R. K. P.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 2-go Października.

Od wyjazdu Króla i Królowej Belgijskich, zupełnie w Windsor panuje cisza. Lord Melbourne, prawie tam stale zamieszkał; mówią, że Królowa Wiktorya lubi jego towarzystwo, i że ten Minister nieważna na niej wpływ wielki; utrzymują także, że Hr. Melbourne stosując się do życzeń Xiężnej Kent i Króla belgijskiego, skłonił Królową do przychylenia się na zawarcie związków małżeńskich z najstarszym synem Xięcia Sasko-Koburskiego, a synowcem Króla Leopolda, którego bytność w Anglii to miała na celu. Na przyszłym posiedzeniu Parlamentu, ma być wniesione poselstwo Królowej ogłaszające przysięgę jej postanowienie. Wszystkie dzienniki zbijają teraz najuroczyściej dawniej rozpisanie wieści, jakoby Xiążę Némours miał zamiar starać się o rękę Monarchini.

— Sułtan przystał Królowej Wiktoryi nader kosztowny naszyjnik z dyamentów, rubinów i szmaragdów, wartujący 12,000 funt. szt. Na fermuarze jest cyfra Suлтана, otoczona najpiękniejszymi dyamentami. Minister Spraw Zagranicznych, Lord Palmerston, otrzymał od Suлтана order *Niszam Iftihar*.

Dnia 5.

— Królowa wdowa, którą, przed jej odjazdem z Malboroughouse, odwiedziła Królowa, wyjechała 2-go bież. m. z całym swoim orszakiem do Portsmouth, skąd udała się na okręcie *Hastings* do Gibraltaru.

— Poseł Rossyjski Hr. Pozzo di Borgo, dawał przed kilka dniami wielki obiad pożegnalny, dla angielskiego Posła przy Rossyjskim dworze, Marg. Clanricarde, tudzież dla ciała dyplomatycznego, z wyłączeniem posłów: hiszpańskiego i portugalskiego.

— Poseł Austriacki przy tutejszym dworze, Xiążę Esterhazy, wyjechał przedwczora ze swoim synem do Wiednia, gdzie zabawi aż do mies. goś Kwietnia.

— Gazeta dworska umieszcza mianowanie: P. John Milbank, dotychczasowego Sekretarza Poselstwa Angielskiego w Petersburgu, Sekretarzem przy Poselstwie w Wiedniu; P. Bulwer, dotychczasowego Sekretarza przy poselstwie w Stambule, Sekretarzem poselstwa w Petersburgu; P. Karola Bankhead, Sekretarza Poselstwa w Washingtonie, Sekretarzem w Stambule; a P. Hudson, Sekretarzem Poselstwa w Washingtonie.

Гудсона, секретаремъ посольства въ Вашингтонѣ.

— На этихъ дняхъ, не взирая на увѣщанія пріятелей своихъ, г. Гамптонъ, поднявшись съ аэростатомъ на высоту 5,000 футовъ спустился на парашютъ въ Чельтенгамъ, и только зашибъ себя немного лобъ.

— Королева смягчила сентенцію уголовного суда, приговорившаго къ смерти секунданта въ бывшемъ поединкѣ, въ коемъ одинъ изъ противниковъ убитъ. Е. В. осудила ихъ на двѣнадцати-мѣсячное заключеніе, съ тѣмъ, чтобы послѣдній мѣсяцъ заключенія были они содержимы порознь.

— Въ Министерскихъ Журналахъ пишутъ, что два постановленія изданныя въ этомъ году, ознаменуютъ эпоху въ англійскихъ лѣтописяхъ. Это есть: уничтоженіе раваства Негровъ и отмененіе заключенія за долги. Свобода Негровъ обнародована 1 Сентября, а содержащіеся за долги освобождены 1 ч. с. м. Однако число освобожденныхъ въ Лондонѣ должниковъ весьма не велико и составляетъ только 50 чел., ибо 350 чел. остались еще въ заключеніи, по поводу сдѣланныхъ палатою Перовъ изытаній.

— Въ нѣкоторыхъ журналахъ пишутъ, что въ Канадскихъ войскахъ много бѣглыхъ и нижніе чины дезертируютъ не только поодиначкѣ, но даже цѣлыми партиями. Къ сожалѣнію, въ войскахъ посланныхъ въ Восточную Индію оказывается чрезвычайная смертность. (О.Г.Ц.П.)

6-го Октября.

На вчерашней биржѣ говорили, что начальникъ Англійскихъ войскъ на западныхъ Испанскихъ берегахъ, началъ переговоры съ Донъ-Карлосомъ; отъ сего ожидали окончанія войны въ Испаніи. Это извѣстіе обьясняетъ въ нѣкоторомъ отношеніи высокой курсъ Испанскихъ ассигнацій, въ такое время, когда Христиновскія дѣла, находятся въ затруднительнѣйшемъ нежели когда либо положеніи. (Г.С.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 25-го Сентября.

Генераль-Маіоръ Фанъ-Галець назначенъ начальникомъ центрального корпуса и Генер. Капитаномъ Валенціи и Арагоніи, Генераль-Маіоръ Нарваесъ Ген. Капитаномъ Старой Кастиліи, а Генераль-Маіоръ Ногурасъ, главноначальствующимъ въ провинціяхъ: Толедо и Пудать-Реаль.

(изъ франц. газ.)

Изъ Логроньи пишутъ отъ 29 Сентября, что тамъ ожидаютъ прибытія Ген. Эспартеро, который находится теперь въ Миранда-дель-Эбро. Говорятъ, что Карлистская экспедиція должна переправиться подъ Мендавією чрезъ Эбро, и что Д. Карлосъ, принявъ надъ оною начальство, пойдетъ прямо на Мадридъ.

(Изъ Англ. газ.)

Пароходъ *Phoenix* пришелъ въ С. Себастьянъ 28 Сентября, и высадивъ на берегъ въ Сантандеръ вспомогательный войска, посланныя въ сей городъ Генераломъ О'Доннелъ. Жители этого города теперь только узнали объ экспедиціи Карлистовъ въ Сантану и и очень встревожились извѣстіемъ, что непріятельскій отрядъ состоитъ изъ 5,000 чел.

— Изъ Каталоніи пишутъ, что дѣла Д. Карлоса въ этой провинціи, приняла столь же выгодный оборотъ какъ и въ сѣверныхъ провинціяхъ. Баронъ де Мееръ все еще въ Барцелонѣ и не можетъ изъ оной выступить. (О.Г.Ц.П.)

НИДЕРЛАНДЫ.

Амстердамъ, 7-го Октября.

Въ газ. *Handelsblad* пишутъ, что въ скоромъ времени старшій сынъ Принца Оранскаго вступить въ бракъ съ дочерью Короля Виртембергскаго, и что по этому случаю, при открытіи засѣданій генеральныхъ штатовъ сего года, внесенъ будетъ проектъ постановленія. (О.Г.Ц.П.)

ШВЕЙЦАРІЯ.

Женева, 4-го Октября.

Французскія войска, какъ о томъ уже сказано было, расположились на квартирахъ въ Сень-Жени, Же и Ферней, а Офицеры, въ партикулярномъ платьѣ, пріѣзжаютъ въ Женеву осматривать работы, производимыя при укрѣпленіи города и счесть число поставленныхъ орудій. Въ нашемъ городѣ и въ Ваадтѣ, съ дѣятельностію занимаютъ день и ночь вооруженіемъ города, и для того оставлены даже всѣдневныя работы, какъ бы война была неизбѣжна. Въ самомъ дѣлѣ, Французскія войска не могутъ отступить не достигнувъ своей цѣли. Укрѣпленія Женевы и оборонительныя средства отъ границъ Франціи, были совершенно ничтожны; ибо никогда опасность не угрожала городу со стороны государства, бывшаго столь долгое время въ дружественныхъ отношеніяхъ съ онымъ. Теперь обгтодательства измѣнились и

— Въ tych dniach, mimo odradzania przyjaciół, w Cheltenham, spuścił się P. Hampton z balonu ze spadochronem, z wysokości 5,000 stóp, i odniósł tylko lekkie zadrażnienie na czole.

— Wyrok Sądu Kryminalnego, skazujący sekundantów pojedynku, w którym jeden z walczących zabitym został, na karę śmierci, złagodziła Królowa na dwunasto-miesięczne więzienie, z warunkiem, aby w ostatnim miesiącu w odosobnieniu zamkniętymi byli.

— Dzienniki Ministeryalne głoszą, że dwa prawa, w tym roku uchwalone, stanowić będą ważną epokę w dziejach angielskich: to jest: zniesienia niewolnictwa murzynów i kary więzienia za długi. Wolność murzynów ogłoszoną została 1 Sierpnia; a podwoje więzień za długi otworzyły się 1 b. m. Liczba jednak uwolnionych dłużników w Londynie jest nader małą: bo zawiera tylko 50 osób, gdy 350, z powodu wprowadzonych ograniczeń przez Izbę Parów, na dalszy czas w więzieniu pozostanie.

— Czytamy w kilku pismach, że w ostatnich czasach, w wojsku kanadyjskim wielkie panuje zbiegowstwo, nietylko pojedynczych ludzi, ale całych gromad. Równie ubolewać potrzeba, że pomiędzy żołnierzami, posłanymi do Indyj-wschodnich, okazała się wielka śmiertelność. (G.R.K.P.)

Dnia 6-go.

Na wczorajszej giełdzie mówiono, że dowódca angielskiej siły zbrojnej zachodnich brzegów hiszpańskich, rozpoczął układy z Don Karlosem; ztąd obiecywano sobie ukończenie wojny w Hiszpanii. Ta wiadomość wyjaśnia w pewnym względzie, stosunkowo wysoki kurs papierów hiszpańskich w takim czasie, w którym sprawa krystynistów, zdaje się stać gorzej, aniżeli kiedykolwiek. (G.С.)

HISZPANIA.

Мадридъ, 25-го Września.

Jenerał Major van Hallen, mianowany został dowódcą wojska środkowego i Kapitanem-Jenerałnym Walencyi i Arragonii, Jenerał-Major Narvaes, Kapitanem-Jenerałnym Starej-Kastylii, a Jenerał-Major Noguerras, głównym dowódcą prowincyj: Toledo i Ciudad-Réal.

(Z gazet francuzkich.)

Donoszą z Logroño pod dniem 29 Września, że oczekują tam przybycia Jenerała Espartery, hawiącego w Miranda del Ebro. Słychać, że wyprawa Karolistowska ma pod Mendavią przejść przez Ebro, oraz, że D. Karlos ma stanąć na jej czele i udać się prosto ku Madrytowi. (G.R.K.P.)

(Z gazet angielskich.)

Statek parowy *Phoenix*, wrócił do San Sebastian 28 Września, wysadziwszy w Santander posiłki, przesłane pomienionemu miastu przez Jenerała O'Donnel. Mieszkańce miasta dopiero teraz zawiadomieni zostali o pochodzie Karolistów do Santany i nader przerażili się wiadomością, iż wojsko nieprzyjacielskie liczy 5,000 głów.

— Donoszą z Katalonii, że sprawa D. Karlosa w tej prowincyi bierze tak pomyślny obrót, jak w północnych prowincjach. Baron Meer przebywa ciągle w Barcelonie i nie może z niej wyruszyć.

НИДЕРЛАНДЫ.

Амстердамъ, 7-го Października.

Handelsblad donosi, że niebawmie starszy syn Xięcia Oranii poślubi córkę Króla Wиртембергскаго, i że z powodu tego wniesiony będzie projekt do praw, zaraz przy początku tegorocznych posiedzeń stanów jeneralnych. (G.R.K.P.)

SZWAJCARYA.

Genewa, 4 Października.

Wojska Francuzkie, jak o tem dawniej ogłoszono, stanęły w naznaczonych kwaterach w St. Genix, Gex i Fernej, a Oficerowie w sukniach cywilnych przybywają do Genewy, dla zwiedzenia robót przy utwierdzeniu miasta, tudzież przelozenia zatoczonych dział. W naszym mieście i w Waadt, pracują dzień i noc z zapętem, nad potrzebnem uzbrojeniem, i-wszystkie zwyczajne sprawy poświęcono temu przedmiotowi, tak jakby wojna była nieuchronną. Istotnie, Francya nie może cofnąć wojsk swoich przed osiągnięciem zamiarów. Warownie Genewy i jej środki obrony od strony Francyi, były nader mało ważne, ponieważ nigdy nie groziło miastu żadne niebezpieczeństwo od tak dawno sprzymierzonego kraju. Teraz odmieniła się postać rzeczy, a Francuzi znaleźliby więcej oporu, niżeli się spodziewać mogli. Rada rządząca kantonu, w porozumieniu

Французы встрѣтили бы болѣе сопротивленія, нежели они могли ожидать. Правительственный советъ Кантона постановилъ съ общаго согласія жителей: въ случаѣ осады не сдавать города, пока въ валу не будетъ сдѣланъ проломъ, достаточный для входа войскъ. Работами при укрѣпленіи и вооруженіи Женевы, распоряжаетъ извѣстный своею отважностію и весьма заслуженный полковникъ Массе.

Бернъ, 4-го Октября.

Сеймъ единомысленно опредѣлялъ дать отвѣтъ на (Французскую ноту въ духѣ представленія Цюрихскаго Кантона, что удаленіемъ Людовика Наполеона, дѣло рѣшено. Для составленія отвѣта на выше приведенномъ основаніи назначена Коммиссія изъ членовъ сейма.

5-го Октября.

Греческая Королева пробывала здѣсь нѣсколько времени съ своими Родителями. Е. В. недавно возвратилась изъ путешествія въ горы, и пробудеть здѣсь до 8 с. м. Королева прохаживается часто въ нашихъ предѣльныхъ окрестностяхъ города, богатыхъ живописными видами, и ежедневно восхищается прекраснымъ мѣсто-положеніемъ долины надъ рѣкою Ааръ. Высокая почительница будетъ празновать здѣсь день своего рожденія (7-го Октября) и послѣ того отправится чрезъ Симплонъ, Миланъ, и Венецію въ Триестъ.

— На сихъ дняхъ были здѣсь два знаменитые естественныя испытатели: Герцогъ Карлъ Музивиано (Бонапарте) и Лордъ Боклендъ. Оба имѣли частыя совѣщанія съ нашими учеными.

Тургау, 5-го Октября.

Слышно, что Людовикъ Наполеонъ Бонапарте, предположилъ пригласить на прощальное пиршество всѣхъ охотниковъ кантоновъ Тургаускаго и Ст. Галленскаго.

— Въ Лейпцигской газетѣ пишутъ въ статьѣ изъ Швейцаріи отъ 2 Октября слѣдующее: Миръ между Франціею и Швейцаріею. Вчера Герцогъ Монтебелло получилъ изъ Парижа депеши, въ коихъ Французское правительство объявляетъ, что оно доволъствуетъ отъѣздомъ претендента изъ Швейцаріи.

Швицъ, 28-го Сентября.

Здѣшній правительственный советъ поручилъ своимъ депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ, имѣющимъ быть 1 Октября, чтобы по поводу перамты положенія дѣлъ, ходатайствовали они о увѣдомленіи Французскаго посланника о настоящемъ положеніи дѣлъ и старались бы о сохраненіи дружественныхъ отношеній Франціи съ Швейцаріею, безъ нарушенія однакоже неприкосновенности ея правъ. (О.Г.Ц.П.)

Турція.

Константинополь, 18-го Сентября.

Слышно, что между Великобританіею и Оттоманскою Портою, заключенъ оборонительный и наступательный союзъ противу Персіи. Непрекращается высылка войскъ въ Азію и въ другія страны; тоже безпрестанно снабжаютъ всѣ Турецкія крѣпости продовольствіемъ и амунициею.

— *Morning-Chronicle* увѣдомляетъ изъ Константинополя: 12-го Сентября вошла въ сію гавань часть давно ожидаемой Англійской флотиліи, состоящая изъ лѣвѣйныхъ кораблей: *Princess Charlotte, Asia, Rodney, Pembroke* и *Minden*, а равно и фрегатъ *Bellerophon* и брагъ *Wasp*. Говорятъ, что флотилія сія прибыла для повужденія Мегмеда-Али принять условія торговаго трактата, заключеннаго между Турціею и Англіею.

— Извѣстіе, что Султанъ уничтожилъ обыкновеніе продавать должности тому, кто болѣе платитъ, и что впередъ чиновники будутъ получать постоянное жалованье, произвело общее удовольствіе, особенно между просвѣщеннѣйшимъ классомъ. Многіе подали прошеніе на счетъ помѣщенія въ должности. (О.Г.Ц.П.)

Разныя извѣстія.

Стеариновый свѣтъ.

Видя неудобство саловыхъ свѣчъ, давно уже придумывали улучшить ихъ, или замѣнить чѣмъ нибудь дѣлами свѣчи изъ китоваго мозга, или спермацета — дорого: обливали саловыя свѣчи восковою коркою — неудобно, и все таки дорого; отблывали, вывѣтривали сало, мычали его со всякою всячиною — все было толку. Наконецъ авился во Франціи Профессоръ, ученымъ образомъ принявшійся разгадать сало, узнавать сперва его составъ, и потомъ уже думать о промышленности приложеніи угеныхъ изслѣдованій. Это былъ нѣкто Шеврель (*Chevreuil*). Опыты его показали, что какъ все другое — молоко, воскъ, кровь — сало также состоитъ изъ двухъ частей, или твердаго и жидкаго вещества. Первое называлъ онъ *стеариномъ* (отъ Греческаго слова: *σαρ*, жиръ), а второе *лейномъ* (отъ Греческаго *ελαιον*, елей, масло). Онъ

сѣ зъ mieszkańcami miasta, uchwaliła, że w przypadku oblężenia, nie wprzód się podda, aż póki nie będzie zrobiony wyłom, któryby ułatwił wejście. Robotami około uzbrojenia i utwierdzenia Genewy kieruje znany ze swego odważnego charakteru i nader zasłużony Półkownik Massé.

Berna, 4 Października.

Sejm postanowił jednomyślnie odpowiedzieć na notę francuską w dachu instrukcyi kantonu Żurychskiego, że przez wydalenie Ludwika Napoleona, rzecz jest załatwiona. Do zredagowania odpowiedzi na powyższej zasadzie, wyznaczona została kommissya z grona sejmu.

Dnia 5.

Królowa Grecka, bawiąca tu czas niejaki ze swemi rodzicami, wróciła niedawno z podróży, odbytej w góry; zabawi u nas aż do 8 b. m. Monarchini przechadza się często w naszych pięknych okolicach, obfitych w najcudniejsze widoki, i codziennie się zachwyca rozkosznym położeniem pięknej doliny nad rzeką Aar. Królowa obchodzić będzie w Bernie rocznicę swoich urodzin (7-go Października), następnie uda się przez Simplon, Medyolan, Wenecyą i do Tryestu.

— Przed kilką dniami znajdowali się tu dwaj sławni badacze natury, Xiążę Karol Musignano (Bonaparte) i Lord Buckland; oba miewali częste narady z innymi uczonymi. (G.R.K.P.)

Turgowia, 5 Października.

Słychać, że Ludwik Napoleon Bonaparte, ma zamiar zaprosić na ucztę pożegnalną, wszystkich strzelców kantonu Turgowii i St. Gallen.

— Gazeta powszechna Lipska donosi z Szwajcaryi pod dniem 2 Października: „Pokoje między Francyą i Szwajcaryą. Wczoraj otrzymał Xiążę Montabelle depesze z Paryża, w których rząd Francuzki oświadcza, że przestaje na wydaleniu się z Szwajcaryi pretendenta.”

Szwic, 28-go Września.

Tutejsza wielka Rada poleciła swoim deputatom na sejm, mający się odbywać 1-go Października, aby z powodu zmiany okoliczności, głosowali za uwiadomieniem Posta Króla Francuzów o nowym położeniu rzeczy, i aby we wszystkiém tém działali, co może zapewnić utrzymanie przyjacielskich stosunków między Francyą i Szwajcaryą, z pilnym baczeniem na nienaruszenie jej praw. (G.R.K.P.)

ТУРЦЫЯ.

Stambul, 18-go Września.

Słychać, że między W. Brytanią, a Portą Otomańską, zostało zawarte przymierze odporne i zaczepne przeciwko Persyi. Nie przestają wysyłać wojska do Azyi i w inne strony; toż samo dzieje się z zaopatrzeniem wszystkich twierdz tureckich w żywność i amunicyę.

— *Morning-Chronicle* donosi z Konstantynopola: Dnia 12-go Września, wpłynęła do tutejszego portu część oddawna oczekiwanej floty angielskiej, złożona z okrętów liniowych: *Princesse Charlotte, Asia, Rodney, Pembroke* i *Minden*, tudzież fregata *Bellerophon* i bryg *Wasp*. Ma ona mieć na celu przywiezienie Mehmed-Alego do poddania się warunkom traktatu handlowego, zawartego przez Portę z Anglią, gdyby się im opierał. (G.R.K.P.)

— Wiadomość, że Sułtan zniósł zwyczaj przedawania urzędów więcej dającymu, i że odtąd urzędnicy publiczni będą pobierali stałe pensye, sprawiła najpowszechniejszą radość, mianowicie pomiędzy klasą oświeconszą. Mnóstwo osób podało prośby do Porty o pomieszczenie na urzędach. (G.R.K.P.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Świece Stearynowe.

Z powodu uznanej niedogodności świec łojowych, oddawna już przemyślano nad tém, jakby je ulepszyć, lub zastąpić. Robiono świece z mózgu wielorybiego, czyli olbrotu (*Sperma ceti*) — lecz te były drogie; oblewano świece łojowe warstwą wosku — lecz te były niedogodne, i zawsze drogie; bielono, przewietrzano łój, mieszano go z różnemi dodatkami — i to, na nic się nie przydało. Znalazł się nareszcie we Francyi Professor, który sposobem naukowym zajął się rozbiorem łaju; śledził naprzód skład jego, a potem dopiero pomyślał o zastosowaniu uczonych śledzeń do przemysłowości. Profesorem tym był *Chevreuil*. Doświadczeni jego przekonali, że jak mleko, wosk, krew, tak równie i łój składa się z dwóch istot, twardej i płynnej. Jedną z nich nazwał *stearyną* (z wyrazu greckiego: *σαρ* tłustość; tłuszcz), a drugą *oleinę* (z greckiego: *ελαιον* olej).

открылъ, что сальная свѣча плаваетъ, коптитя и выдѣляетъ отъ присутствія въ ней *масла*, или *олеина*, и что если бы можно было отдѣлать олеинъ, и выдѣлать свѣчу изъ одного жира, или стеарина, она горѣла бы какъ воскованъ, безъ копоти, опылу, вони, и прогорѣла бы долѣе обыкновенной сальной, если не наравнѣ съ восковою. И вотъ открытiе Шевреля было всѣмъ *известно*, но до такой степени казалось неудобноприлагаемо къ фабрикаціи, что известный химикъ Маббу, въ 1834 году, издавая свое полезное *Руководство къ дѣланію разлнзныхъ сальныхъ свѣцъ*, упоминалъ о стеариновыхъ свѣчахъ, болѣе какъ о предметѣ любопытства, нежели какъ о предметѣ положительной пользы. Онъ говорилъ правду, что во Франціи дѣлаютъ стеариновые свѣчи, и что даже *одинъ искусный фабрикантъ* дѣлаетъ ихъ въ Петербургѣ, но это, такъ же, какъ известіе его о Г-нѣ Бакманѣ, будто бы *дѣлающемъ обыкновенныя сальныя свѣцъ, похожя на стеариновыя, и даже лучшія и кои немногю дороже обыкновенныя сальныя свѣцъ* — едва ли не были известія, переданныя по слуху. По крайней мѣрѣ, мы давно видали образчики стеариновыхъ свѣчъ, слышали объ нихъ, но въ продажѣ ихъ было весьма мало; онѣ являлись за рѣдкость, какъ спермацетовыя, и были едва ли не дороже восковыя, а уже гораздо ихъ хуже.

Только въ послѣдніе два, три года, во Франціи придумали и изобрѣли средство, очищать стеаринъ дешево и въ большомъ видѣ, завели фабрики стеариновыхъ свѣчъ, и польза ихъ открылась такъ явно, что торговля ими быстро распространилась. У насъ, Москва суждено было выступить на работу стеариновыхъ свѣчъ первой, и въ прошломъ году вдругъ все тамъ бросилось на стеаринъ и на дѣланіе свѣчъ изъ него. Г-нъ Пецъ, химическій фабрикантъ, первый представилъ выдѣланные имъ образцы стеариновыхъ свѣчъ и олеина въ Московское Общество Сельскаго Хозяйства. Но почти тогда же Г. Профессоръ Гейманъ извѣстилъ производство стеарина, на читаніяхъ имъ публичныхъ лекціяхъ Промышленной Химіи, и потомъ выработалъ свѣчи стеариновыя, вмѣстѣ съ лаборантомъ своимъ, Г-мъ Шмидтомъ. Генераль-Майоръ Пашковъ представилъ между тѣмъ отъ себя стеариновыя свѣчи въ Департаментъ Мануфактуръ и Внутренней Торговли, испрашивая привилегіи. Тутъ открылось, что въ Одессѣ давно уже завели стеариновую фабрику. Г-нъ Милья, Парижскій фабрикантъ, предложилъ нашему Правительству прислать отъ себя мастера, и выучить безденежно всякаго, кто пожелаетъ. Московскій Аптекарь, Г-нъ Гмелинъ, и купецъ Жариковъ предъявили также свои стеариновыя свѣчи. Словомъ — секретъ являлся уже не секретомъ; оставалась бездѣлка — усовершенствовать, упростить способы выдѣлки, ибо все еще свѣчи стеариновыя у всѣхъ поименованныхъ нами лицъ, были и плохи, и дороги.

Въ прошломъ же году, пріѣхавъ въ Россію вѣкто Г-нъ *Каллетъ*, привезъ съ собою Парижскія стеариновыя свѣчи, доброты удивительной, и предлагалъ открыть секретъ ихъ за 50,000 рублей. Въ Петербургѣ, онъ не нашелъ охотниковъ на покупку секрета; въ Москвѣ понялъ всю важность этого дѣла, известный многими заслугами отечественной промышленности, чиновникъ Министерства Финансовъ, Л. М. Самойловъ. Онъ немедленно составилъ компанію, въ которую вступили, Профессоръ Гейманъ, Г. Высоцкій, Круберъ и купецъ Мануханъ, опредѣливши капиталъ компаніи въ 150,000 рублей. Компанія купила секретъ у Каллета, завела фабрику, получила (9-го Ноября прошлаго года) законное разрѣшеніе на свои дѣйствія, и вскорѣ открыла въ Москвѣ продажу стеариновыхъ свѣчъ, подъ названіемъ *Каллетовскихъ* (въ Парижѣ называютъ ихъ *bougies du globe*). На выставкѣ, которая сдѣлана была въ прошломъ году, въ Кремлевскомъ Дворцѣ, для Е. И. В. Государя Цесаревича Наслѣдника, Каллетовскія свѣчи были единогласно признаны превосходнѣйшими изъ всѣхъ, какія представлены отъ другихъ соискателей; Каллетовскимъ свѣчамъ цѣна въ Москвѣ, не смотря на щегольскую уборку и отдѣлку ихъ, 50 рублей за пудъ.

Компанія Каллетовскихъ свѣчъ не успѣваетъ теперь наготовить своего товара. Такъ жадно расхватываютъ ихъ всѣ, что до сихъ поръ вся выдѣлка ихъ не удовлетворяетъ потребностей Москвы, и въ Петербургѣ привозятъ ихъ вмѣстѣ гостинца; но это не можетъ продолжаться. Вѣроятно, другіе успѣютъ добыть секретъ Каллетовскій. Тогда понизится цѣна товара; онъ сдѣлается доступенъ и небогатымъ покупателямъ, будетъ предметомъ не только роскоши, но и пользы. (О. Г. Ц. П.)

скиего *Ѣлаиов*, olej) Tenże *Chevreuil* открылъ, że świeca łojowa topi się, kopci i swądzi z przyczyny znajdująca się w niej olej, czyli *oleiny*, i że gdyby można było odłączyć olejny i wyrobić świecę z samego tylko tłuszczu, czyli stearynu; paliłaby się jakъ woskowa, bezъ kopcenia, pływienia i swądu, i gorzałaby dłużej, niżъ zwyczajna łojowa, jeżeli nie takъ długo, jakъ woskowa. Odkrycie *Chevreuila* wszystkimъ było znane, ale do tego stopnia zdawało się być niezstosowalnemъ do fabrykacyi, że znany chemikъ *Mabbou*, wydając w r. 1834 swój użyteczny *Przepisъ robienia różnnychъ świecъ łojowychъ*, napomknął o stearynowychъ, raczej jako o przedmiocie ciekawości, nie zaś jako o przedmiocie pewnego użytku. Mowi wprawdzie, że we Francyi robią świece stearynowe, i że nawet *biegły jeden fabrykantъ* wyrabia je w Petersburgu, lecz to, podobnie jakъ doniesienie i-go o P. Bakmanie, jakoby robiącymъ zwyczajne świece łojowe, do stearynowychъ podobne, a nawet lepsze, które oraz mało co droższe są od świecъ zwyczajnychъ — ledwie że nie jest wiadomością ze słyszenia powziętą. Mvśmy przynajmniej oddawna widzieli próbki świecъ stearynowychъ, słyszeli o nichъ, ale w handlu było ichъ bardzo mało; uchodzily one za osobliwość, równie jakъ i obrotowe, i były niemal droższe od woskowych, lecz daleko od tychъ gorsze.

W ostatnichъ dopiero dwóch lub trzechъ latachъ, pomysiano i wynaleziono we Francyi sposóbъ oczyszczania stearynu tanio i w wielkiej massie, zaprowadzono fabryki świecъ stearynowychъ, i użyteczność ichъ takъ widoczną się stała, że handel niemi wkrótce się rozszerzył. U nasъ, w Moskwie, zajęto się najpierwej robotą świecъ stearynowychъ; jakożъ w roku zeszłymъ wszyscy tamъ rzucili się razem do stearynu i robienia zъ niego świecъ. P. *Petz*, fabrykantъ chemiczny, najpierwszy przedstawił Moskiewskiemu Towarzestwu Gospodarstwa Wiejskiego własne próbki świecъ stearynowychъ i olejny. W tymże samymъ prawie czasie Prof. *Heumann* wykładał, na swoimъ publicznymъ kursie Chemii przemysłowej, procesъ otrzymywania stearynu, i potémъ wyrabiałъ zъ niego świece, wrazъ zъ laborantemъ swymъ P. *Schmidtem*. Tymczasemъ Jenerał-Majorъ *Paszkow*, złożył ze swej strony świece stearynowe, w D-partamentcie rękodzieln. i handlu wewnętrznego, prosząc o przywilej. Tu dopiero się odkryło, że w Odessie oddawna jużъ założoną została fabryka stearynowa. P. *Milli*, fabrykantъ paryski, oświadczył naszemu Rządowi chęć przystąpienia od siebie majstra, i wyuczenia tego processu, każdego, ktohy sobie tego życzył bezpłatnie. P. *Gmelin*, aptekarz w Moskwie, i kupiecъ *Żarykow*, złożyli także swoje świece stearynowe. Słowemъ: sekretъ przestawał jużъ być sekretemъ; chodziło tylko o fraszkę — o wydoskonalenie, o uproszczenie sposobowъ wyrabiania: ha dotądъ wszystkie świece stearynowe osóbъ wyżej wspomnianychъ były i nie najlepsze, i drogie.

W roku zeszłymъ przybył do Rossyi niejaki P. *Callet*; przywiózł zъ sobą świece stearynowe paryskie, zъdumiającъ dobroci, oświadczył gotowość wyjawienia sekretu za 50,000 r. as. W Petersburgu nie znalazł do tego ochotników; ale w Moskwie, pojął całą ważność tej rzeczy, P. *Samojłow*, urzędnikъ Ministerstwa skarbu, zъ wielu swychъ zasługъ w przemyśle krajowymъ znany. Zawiązałъ onъ zarazъ kompaniją, do której przystąpili prof. *Heumann*, P. *Wysocki*, *Kruber* i kupiecъ *Manuchin*, złożywszy kapitałъ spółki, 150,000 r. as. Kompanія, kupiwszy sekretъ u *Calleta*, złożyła fabrykę, otrzymała (9 Listopada r. zesz.) prawne zezwolenie na zajmowanie się swemi czynnościami, i wkrótce otworzyła w Moskwie dystrybucyą świecъ stearynowychъ podъ nazwiskiemъ *Kalletowskichъ* (w Paryżu, zowią je: *bougies du globe*). Na wystawie, urządzonej w r. z. w pałacu Kremlińskimъ, dla J. C. W. Cesarzawicy NASTĘPCY Tronu, świece Kalletowskie jednomyślnie uznaniemъ zostały za celujące przedъ innymi, jakie dotądъ przezъ różne osoby złożone były. Cena tychъ świecъ, w Moskwie, pomimo całej elegancyi ichъ powierzchowności i wyrobu, jestъ 50 r. as. pud.

Компанія wyrabiania świecъ Kalletowskichъ nie może teraz nastarczyć się swego towaru. Takъ chciwie rozbiegają się wszyscy, że dotądъ cała ichъ produkcya nie zaspakaja konsumpcyi Moskwy, a do Petersburga przywożą je na prezent. Wszakъ długo to potrwać nie może, i zapewne inni potrafią osiągnąć sekretъ *Calleta*. Zniży się wtenczasъ cena towaru, który stanie się przystępnymъ i dla niebogatyhъ i będzie przedmiotemъ, nietylko zbytku, ale i użytku.